padalinio kariams. Įžemis šurfe nepasiektas ir 2–2,1 m gylyje, vertingų kultūrinio sluoksnio horizontų neaptikta. Kadangi naujas pastatas bus statomas ant polinių pamatų, kuriems poliai daromi gręžiant ertmes rankiniu būdu, tikimybė, kad atkastosios struktūros bus suardytos – menka.

Šurfe 2, kuris iškastas numatytos įrengti vandentiekio trasos vietoje, ankstyviausi kultūrinio sluoksnio horizontai stipriai apardyti XX a. I pusėje, kasant ūkinės paskirties duobę. Į duobę veikiausiai buvo suversti sudegę daiktai po gaisro. Įžemis šurfe pasiektas 1,3–1,35 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Ankstyviausias šurfe 2, taip pat ir tyrimų šiame objekte metu aptiktas radinys – XVI a. datuojamos plytos fragmentas. Tikėtina, kad ji į kultūrinį sluoksnį pateko ardant netoliese buvusį Merkinės rotušės pastatą. 2012 m. archeologiniai tyrimai šiame objekte bus tęsiami.

Sklype **Vilniaus g. 1** buvo numatyta atlikti detaliuosius tyrimus įrengiamos vandentiekio atšakos vietoje, tačiau realios 2011 m. atliktų darbų apimtys buvo mažesnės. Atlikti žvalgomojo pobūdžio tyrimai prie rekonstruojamo Merkinės kultūros centro pastato – ištirti 2 šurfai prie šio pastato V dalies, apytikrėse vandentiekio įvado vietose. Ištirtas 8 m^2 plotas.

Nesuardyto kultūrinio sluoksnio fragmentas aptiktas tik šurfo 1 V dalyje, esančioje atokiau nuo rekonstruojamo pastato (2 pav.). Bendras (su tarybiniu laikotarpiu supiltais horizontais) kultūrinio sluoksnio storis siekia 1,4 m, šurfe išlikusios nesuardytos kultūrinio sluoksnio dalies storis – iki 65 cm. Nesuardytosios kultūrinio sluoksnio dalies viršutinis – juodos žemės kultūrinio sluoksnio horizontas yra iki 45 cm storio. Jis pagal aptiktus radinius datuojamas XVII–XVIII a. Apatinis, ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas – juoda–tamsiai pilka smėlinga 15–20 cm storio žemė. Pagal šiame sluoksnyje aptiktą buitinės keramikos fragmentą jis datuojamas laikotarpiu, ne ankstesniu nei XVI a.

Tyrimų Merkinėje metu aptikti archeologiniai radiniai perduoti AKM.

Gardino St. 1 and Vilniaus St. 1

In 2011, field evaluations (a total of 16 m^2) were conducted on plots near the former market square in the central part of the town of Merkinė (S Lithuania), which has a rich history. The remains of a 19th-century sanitation network (Fig. 1) were discovered in test pit 1 in the plot at Gardino St. 1. It is thought that this structure was for Russian Imperial soldiers, like the Orthodox church erected in 1888 on the foundations of the town hall. A fragment of an intact cultural layer was found only in test pit 1 in the plot at Vilniaus St. 1 (Fig. 2). The earliest cultural layer horizon dates to a period no earlier than the 16th century.

Linas Kvizikevičius,
Gintautas Rackevičius

Kosto Jagmino gatvė

2011 m. Merkinės miestelyje esamų ir planuojamų požeminių komunikacijų remonto ir tiesimo vietose vykdyti tyrimai kasant šurfus. Šurfuose 4, 5 K. Jagmino gatvės atkarpoje tarp Stangės ir Smilties gatvių surastas 0,8–1,2 m storio sluoksnis, susidaręs XIX–XX a. Žemiausioje K. Jagmino gatvės dalyje (šurfas 5), ties istorinės miestelio dalies R riba stebėtas 85 cm storio suplautas rusvos spalvos

0 3 cm

1 pav. Neglazūruoto plokštinio koklio fragmentas. L. Kvizikevičiaus nuotr.

Fig. 1. A fragment of the unglazed panel stove tile (Blattkachel).

smėlis, kurį galima sieti su 1797 m. Merkinės plane pavaizduotu eroduojančiu Stangės upelio dešiniojo kranto šlaitu į Š nuo Bingelių kelio. Galima manyti, kad Bingelių kelias buvo užplaunamas šlaito smėlio nuo aukštesnės kalvos, o ir Smilties gatvė, matyt, suformuota natūralios griovos dugne (?). Suplautame smėlyje rasti 2 smulkūs Panemunės miesteliams būdingų XVII–XVIII a. keraminių indų juodu gludintu paviršiumi fragmentai.

Šurfai 6–8 tirti į R nuo Merkinės miesto istorinės dalies, K. Jagmino gatvės P kelkraštyje, jos atkarpoje tarp Smilties ir Vilties gatvių. Čia tirti 1–1,2 m storio XIX–XX a. sluoksniai su to meto nevertingais radiniais. XX a. kanalizacijos perkasime surastas neglazūruoto plokštinio XVII a. II pusės (XVIII a. pradžios?) koklio plokštės fragmentas (1 pav.). Tokių koklių analogijos žinomos iš Vilniaus tyrimų.

Ties K. Jagmino ir Vilties gatvių sankryža rasta lauko akmenų sąvarta, galbūt buvusios Bingelių gatvės grindinio liekanos (?). Virš grindinio aptikti XIX–XX a. keraminių indų fragmentai. Viena smulki indo dugno šukė juodu gludintu paviršiumi analogiška Merkinės istorinio miesto dalyje rastosioms, skiriama XVII–XVIII a.

2011 m. tyrinėtoje Merkinės miestelio dalyje, dešiniajame Stangės upelio krante, K. Jagmino gatvės P kelkraštyje vertingo archeologinio sluoksnio nesurasta. XIX–XX a. susiformavusiame daugelyje požeminių komunikacijų suardytame sluoksnyje randami pavieniai XVII–XVIII a. radiniai. Daugiausia jų rasta nesaugomoje Merkinės miestelio dalyje.

Kosto Jagmino Street

In 2011, test pits were excavated at the sites in Merkinė (S Lithuania) where the existing underground utility lines were to be repaired and planned new lines were to be laid. Isolated earlier 17th–18th-century finds: a fragment of a panel stove tile (*Blattkachel*) (Fig. 1) and potsherds with black burnished surfaces, were found in the destroyed and 19th–20th-century cultural layers.

PANEVĖŽYS

Alfreda Petrulienė

Savanorių aikštė 12A

Tyrinėta vieta Savanorių aikštėje 12A priklauso Panevėžio miesto istorinei daliai (UK 31872). Šis sklypas ribojasi su buvusia turgaus aikšte – dabar autobusų stotis. Neturtingiausias miesto kvartalas Turgaus aikštės R pusėje buvo vadinamas Slabada. Čia siaurose ir negrįstose gatvelėse ir skersgatviuose buvo susigrūdusios dauguma neturtingų žydų lūšnų. Nešvarumai į šią teritoriją atitekėdavo ir iš Ramygalos gatvės bei Turgaus aikštės, o Sirupiu pasiekdavo Nevėžį. 1891–1892 m. Sirupio vaga buvo išvalyta, sutvirtinti šlaitai ir sanita-